

Опанасенко Віталій Петрович,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН

Під педагогічними умовами, ми розуміємо сукупність обставин, що сприяють формуванню відповідного рівня професійної компетентності з дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини» через відповідну організацію навчального процесу з урахуванням потреб, інтересів, можливостей особистості. Беручи до уваги дидактичні принципи та різні підходи й погляди сучасних педагогів-дослідників було визначено наступні педагогічні умови:

– *спрямованість на формування у студентів стійкої професійно-орієнтованої мотивації до опанування знань і вмінь з дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини»;*

– *забезпечення взаємозв'язку дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини» зі змістом майбутньої професійної діяльності у процесі набуття здобувачами професійних знань, умінь та навичок вирішення організаційних, педагогічних, і технологічних завдань;*

– *використання у процесі навчання студентів активних форм, методів та інноваційних засобів навчання, що надають можливість моделювати ситуації, функціональні можливості яких є основою для формування їх професійної компетентності;*

– *розробка навчально-методичного забезпечення для формування у студентів професійної компетентності з дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини».*

Розглянемо першу педагогічну умову, що пов'язана з забезпеченням професійно-орієнтованої мотивації студентів. Для забезпечення формування у здобувачів освіти мотивації до опанування професійних знань, умінь і навичок з вищезазначеної дисципліни викладачі повинні стимулювати їх до активної діяльності під час освітнього процесу, формуванню в них суб'єктної позиції щодо власного професійного становлення. Для розвитку професійної мотивації здобувачів освіти необхідно: залучати майбутніх фахівців до написання творчих праць різних видів, організовувати з ними бесіди, диспути тематично пов'язані до тем робочої програми дисципліни; допомагати студентам у плануванні і реалізації подальшого процесу професійного саморозвитку; не тільки організовувати разові зустрічі під час відкритих лекцій чи екскурсій з висококваліфікованими фахівцями виробництва, а й залучати їх до освітнього процесу в якості викладачів-практиків; залучати студентів до різних видів науково- та навчально-дослідницької роботи, участі в науково-практичних конференціях на

професійну тематику, що надає можливість надати їхній пізнавальній мотивації змістовного характеру.

Друга педагогічна умова пов'язана з необхідністю забезпечення взаємозв'язку змісту дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини» із специфікою професійної діяльності на сільськогосподарському виробництві. Тобто – викладачу потрібно насичувати зміст навчального матеріалу інформацією, що стосується: організаційних, проектно-конструкторських, технологічних завдань та типів діяльності сучасного інженера-технолога, інженера з охорони праці сільськогосподарського виробництва; завдань з експлуатації, обслуговування та ремонту сільськогосподарською техніки характерних для трактористів-машиністів та слюсарів з ремонту сільськогосподарської техніки тощо. Знов-таки, залучення практиків з виробництва на окремих етапах заняття суттєво підвищує його ефективність. Відповідно забезпечується реалізація принципу зв'язку теорії з практикою, враховуючи особливості специфіки виробничого середовища в якому будуть працювати майбутні фахівці.

Реалізація третьої педагогічної умови передбачає застосування методів активного навчання. На таких заняттях розкриваються здібності студентів, формуються вміння швидко думати, аналізувати, брати на себе відповідальність і, крім контролю знань, відбувається їх узагальнення та поглиблення. Серед методів активізації пізнавальної діяльності ділові (рольові) ігри набувають достатньо широкого розповсюдження, вони підвищують ефективність фахової підготовки здобувачів освіти, дозволяють економити час, засоби для проведення експерименту, моделювати майбутню самостійну професійну діяльність та розвивати творчий потенціал студентів, формувати в них професійну компетентність фахівця з вищою освітою. Наряді з використанням ігрових форм широкого розповсюдження набувають і проблемне та дослідницьке навчання, основною перевагою якого є занурення майбутніх педагогів професійного навчання у наукове пізнання та через навчально та науково-дослідницьку діяльність.

Таким чином, з метою формування мотиваційно-ціннісного компонента професійної компетентності нами надається перевага використанню таких методів та прийомів, як: створення творчої атмосфери під час вивчення фахових дисциплін з використанням інноваційних методик навчання і викладання (проблемні, дослідницькі або ігрові технології); професійний зміст та фахова спрямованість навчання.

Щоб сформувати когнітивно-рефлексивний компонент професійної компетентності на нашу думку доцільно використовувати наступні методи і форми організації навчальних занять: підготовка творчих проектів, що спрямовані на вивчення технологій сільськогосподарського виробництва, застосування комп'ютерного навчання – виконання тестів, моделей технологічних процесів та машин), впровадження активних методів навчання, серед яких виокремлюємо проблемне навчання, ділові ігри, наукові конференції, тощо, а також самостійну роботу з інформаційними джерелами професійного спрямування.

Впровадження цифрових технологій навчання дає можливість створювати таке середовище, у якому одночасно з традиційним навчанням можна використовувати навчальні засоби нового покоління. Таким чином, з метою формування практично-діяльнісного компонента професійної компетентності доцільно використовувати наступні методи навчання: ситуаційний метод навчання, метод дискусії, виконання проблемно-пошукових завдань на сільськогосподарську тематику; використання тестових завдань із самоперевіркою та самоконтролем.

Формування професійної компетентності у майбутніх педагогів професійного навчання також на нашу думку буде забезпечено під час виконання четвертої педагогічної умови – використання відповідного організаційно-методичного забезпечення освітнього процесу. Компонентами організаційно-методичного забезпечення навчального процесу у ЗВО є: державні стандарти освіти; навчальні плани; навчальні та робочі програми, силабуси з дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини»; підручники та навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять; індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів; матеріали поточного та підсумкового контролю до лабораторних занять; навчально-матеріальна база.

Список використаної літератури

1. Авраменко Є. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів щодо використання AgTech-інновацій у сільському господарстві. *«Наука і техніка сьогодні»* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 10(24) 2023. С. 188 – 197.
2. Ковальчук В. І., Ігнатенко С. В., Росновський М. Г., Ігнатенко Г. В., Вовк Б. І., Опанасенко В. П., Самусь Т. В., Ігнатенко О. В. *Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання на засадах компетентнісного підходу* : кол. монографія / за наук. ред. В. І. Ковальчука. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 194 с.
3. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки Збірник наукових праць. Наукові інновації та передові технології. Педагогіка. Київ, 2022. № 9(11). С. 167-179.
4. Самусь Т. В. Організація пізнавальної діяльності студентів в умовах проведення освітнього процесу з використанням дистанційних технологій. *Освіта і наука XXI століття: Матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів (4 травня 2022 р.)* / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2022. С. 161 – 162.
5. Yevhenii Marynchenko, Tetiana Serha, Tetyana Chumak, Anna Makogin, Vasyl Salabai. (2023). Psychological aspects of the landscape of modern organizational and pedagogical conditions of training of specialists through the

integration of education, science and production in Ukraine. AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research. Vol.13. Issue 1, Special Issue XXXIV. Pp. 207–216.